

Хар газрин үвлэньгүдэр

Сарпинск района „Гигант“ гидг колхозин ах хббч ур Никитенко Иван Климович эн бдр хббдиннь ббрэс заагрдж гарсн уга. Чииктэ цасн орджала, хббчин кблнь чиг иктэ джбблн газрт булхад йовв. Хббднь идшлн йовдж уралан урвэд йовцхана. Хббдт никт сан ноосн ургэснд ур Никитенко йир байрта.

„Хббдэсн ик ноос киргэдж авхв“ — гидж ур Никитенко сан джана.

Асхн шидр хббдэн үвлэньгүр туудж йовад, багь гихдэн зургьад килограмм ноос киргэдж авхв — гидж Иван Климович ухалв.

Наадк хббчирнь хббдэн хаацур орулдж йовтл ур Никитенко эврэ герурн ордж одв. Гертнь, стол деер шам шатлжадж. Беш деер буслджах хотас тааста унр гарснь соньсгдв. Радиоприемникэн ду гаргьулхла, цуг суньгачирур кесн КПСС-н ЦК-н дуудвр келхвдн гидж диктор зарлв. Тегэд удсн уга, радиогьар эн дуудврик йир тодрхагьар диктор умшдж бгв. Радио соньса ббэдж хббчир хот уухан чигн, амрхан чигн мартцхав.

— Умшдж бгсн дуудвр цугьар чик, урднь болсн суньгьврла парть бас цуг суньгьачирур дуудвр келэ, тер дуудвртантэвсн тбрэн парть кууцднь куцав. Селэнэ эдл-аху бргдждж байджв, оли-амтнй ббэдл джиргьл ясрв. Цуг эн хамгиг авад халэхлэ, улм цаарандан шунмгьэгьар кбдлх селкл орна. Амн болгьна тоод мах, ус болн тос гаргьлгьарн хойр-гурвн джилн эргцд США-г куудж авхвдн, — гидж ур Никитенко келв.

Эн дуудврн тускар куундэ ббэтл газа хуцсн нохан лун соньсгдв. Тегэд санамер сууцхасн хббчир босллад, шулун болдгар ууднур ббрдцхэв. Сббгьин харнэгьугьар чонмуд хббдур дэврдж орхнь чигн магьд уга. Газа гархла нохас эзэн узчкэд, тагчг болцхав. Ах хббч ур Иван Климович Никитенко хббдэн бурткэд халэчкэд, эврэннь нбкдмүдтэн келв:

— Би бичкн зуур амрч авна. Сббни брэл куртл тадн хббдэн халэцхэйтн.

Збвэр муурсн бийнь Иван Климович кесгтэн нудэн аньдж унтсн уга. Толгьаднь олн зүсн ухан орад унтдж чадлго ббэв.

Хббдэн үвлэс ягьдж бурн-бутн гаргьхин, хббдэсн олн хургьд авч, ноос икэр киргэдж авхин тускар хббчин уханднь орв.

Хар газр үвлэджэх кесг зун хббчир, цуг суньгачирур кесн КПСС-н ЦК-н дуудврик ик байрта кевэр тосцхав. Тегэд энджл шин диилвр кууцхн тблэ хббчир социалистическ дбрлдэ делгрүлдж йовцхана. Яшалтинск, Приютненск, Целинн райодин колхозмудас сан заньг соньсгдн. Хар газр ордж хаалгь деер нидн намр Яшалтинск района „Победа“ гидг колхозин багь наста хббч ур Ганшин Викторла бидн харгьлавдн. Энүнэ келсн угнь ода чигн мартгдхш.

— Ямаран чигн кинтн шуургьта үвл болвчн хббдэн гару уга, бурн-бутн, таргьн-цатхлньг үвлэс авч гархвдн, — гидж ур Ганшин Виктор келлэ.

Ах хббч ур Ганшин Викторин хбд үвлэх газрт дулан хаша-хаац уга билэ. Хбд үвлэх газрас збвэр ууджм газрт бвсн хуралгьата ббэсмн. Тегэд эдн эврэннь чидлэрн хаша-хаацан ясал, хббдтэн бгх бвсэн зббдж авцхав. Ода хбд сан идгт сббдэд таргьлцхав. Ах хббч Ганшин Виктор байрлдж келнэ:

— Кен болвчн кедж чадхмн,

зуг эврэннь унн седклэн бгч, эзн кевэр кбдлх кергтэ.

Хальмг таньгьд нернь турсн Элст балгьсна Ленинэ болн Сталинэ нертэ колхозмудин хббчир Гермашев Павел, Безруков Василий, Шафоростов Иван, Попенко Яков халэдж йовх хббдэн гару уга, таргьн-цадхлньгар хадгьлдж йовцхана. Эдн государствд икэр мах, ноос бгхин тблэ шунддж йовцхана.

Цуг суньгачирур кесн КПСС-н ЦК-н дуудврик сббнэр меддж авчкад, Ленинэ нертэ колхозин ах хббч Безруков Василий Данилович келв:

— Оньгрсн дбрвн джил ик кууцлмүдтэ болв. Промышленностьд, селэнэ эдл-ахуд ик гидг хуврлт болв. Селэнэ эдл-ахуд ямаран дуньгэ бслт болсиг бидн сббнэр медджэнавдн. Тегэд орн-нутгт иим агьу ик диилвр бэргдснд манна седкл байсна. Тбрскн орн-нутг улм цаарандан цецгэлхин тблэ бидн эврэннь чидлэн нбл уга кбдлхвдн. Эврэннь халэджэх хббдэсн дундлад нег хбд болгьнас 7 килограмм торгьн ноос киргэдж авх болн зун хбд болгьнас 125 хургь авнавдн гидж лалгьвр авлавдн. Тер даалгь-

вран кууцэхин тблэ кучн-чидлэн хббдэсн уга кбдлхвдн, — гидж ур Безруков Василий Данилович келв.

Приютненск района Кировин нертэ колхозин хбд Хар газрт үвлэджэнэ. Тер хббчир дунд цуг суньгачирур кесн КПСС-н ЦК-н дуудврар кууцлвр кецхэв. Коммунистическ партин гардврар советск оли-амтн агьу ик кууцлмүдтэ болв. Хббчирнн ухалджах ухаг хббч ур Пасешников Василий келв:

— Би нигдж ухалджана: энджл ниднкдэн орхнь хбд болгьнас 300 грамм ноос икэр киргэдж авлгьиг кууцхмн. Эн-уг кууцэхд манд чидл, эв-аргь ббээнэ.

— Билн уундэн орхнь ик кууцлмүдтэ болхвдн, хббдэсн урдкасн икэр ноос киргэдж авх аргь манд ббээнэ. Зуг чидлэн нбл уга, арднь ордж хббдэн сббнэр асрдж йовх кергтэ, — гидж хббч ур Ткачев келв.

Одгэ цагт Хар газрт цасн хббдэсн, идг илв. Хамаран халэв чигн газрин идг йир сан. Хар газрт үвлэджэх хббдиг халэхлэ, кууцэ селкл байсна. Эн джил хббдэсн ик ноос болн олн тбл авхнь лавта. А. ПАВЛОВ.